

Золотий переріз в музиці

Ще в 1925 році мистецтвознавець Л.Л.Сабанєєв, проаналізував 1770 музичних творів 42 авторів, і виявив, що більшість видатних композицій можна легко розділити на частини чи по темі, чи по інтонаційному строю, чи по ладовому строю, які знаходяться

між собою у відношенні золотого перерізу. Причому, чим талановитіший композитор, тим у більшій кількості його творів знайдено золотих перерізів. У Арєнського, Бетховена, Бородіна, Гайдна, Моцарта, Скрябіна, Шопена і Шуберта золоті перерізи знайдено в 90% всіх творів. На думку Сабанєєва, золотий переріз призводить до враження особливої стрункості музичного твору. Цей результат Сабанєєв перевіряв на усіх 27 етюдах Шопена. Він виявив в них 178 золотих перерізів. При цьому виявилось, що не тільки великі частини етюдів діляться по тривалості у відношенні золотого перерізу, але й частини етюдів всередині часто діляться у такому ж відношенні.

Окремо зупинимося на творі Ф. Шопена «Експромт. Фантазія», адже він справді написаний експромтом, поривом душі, а не на замовлення, як тоді було прийнято. Цей твір не вивірений «до цифри», і тому ще більше вражає своєю гармонічністю і наявністю золотих перерізів. За заповітом автора фантазія-експромт разом з іншими невиданими за життя творами підлягала знищенню. Але близький друг Шопена, польський композитор і піаніст Юліус Фонтана, знайшов у собі мужність порушити посмертну волю Шопена і вберегти цей геніальний твір. В 1855 році, через 6 років після смерті Шопена, Фонтана опублікував цей твір, додавши до шопєнівської назви «експромт» слово «фантазія». З самого початку фантазії-експромта Шопена, після «закличної» октави, слухача підхоплює і несе чарівний, заворожуючий кришталевий вихор. Шопєн переносить нас у світ ілюзій. Напевно, про такі мелодії говорив друг Шопєна, Франц Ліст: "Кожна нота Шопєна – це перлина, яка впала з неба".

Композитор і вчений М.А. Марутаєв підрахував кількість тактів у відомій сонаті Л. Бетховєна "Аппассіоната" і знайшов ряд цікавих числових співвідношень. В тому числі, в розробці – центральній структурній одиниці сонати, де інтенсивно розвиваються теми і змінюють одна одну тональності, - два основних розділи. В першому 43,25 такти, у другому – 26,75. Співвідношення $43,25:26,75=0,618:0,382=1,618$ дає золотий переріз.

